

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۵۱۲۵

چاپ اول

INSO
15125

1st. Edition

مداخلات پرستاری - کنترل رفت و آمد در
اتاق عمل - آیین کار

Nursing Interventions -
Traffic Controlling in Operating Room -
Code of Practice

ICS:11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« مداخلات پرستاری - کنترل رفت و آمد در اتاق عمل - آیین کار »

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارآفرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

سمت و/یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری

معاون فنی سازمان نظام پرستاری
عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله الاعظم (عج)

رحیمی، ابوالفضل
(دکتری پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

رضوی، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

عالیخانی، مریم
(کارشناس ارشد پرستاری)

مدیر پرستاری بیمارستان لبافی نژاد

گل نژاد، توران
(کارشناس ارشد پرستاری)

رئیس گروه پرستاری سازمان تامین اجتماعی

گیلوری، مریم
(کارشناس پرستاری)

کارشناس متخصص بالینی گروه پرستاری سازمان تامین اجتماعی

محمودی، محمد حسن
(کارشناس پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری)

مدیر پرستاری بیمارستان میلاد

نساج، زهرا
(کارشناس ارشد پرستاری)

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - کنترل رفت و آمد در اتاق عمل - آیین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری کشور تهیه و تدوین شده و در شصت و پنجمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۲/۲۴ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱. بلک وهوکس. پرستاری داخلی وجراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران جامعه نگر، سالمی.

۲. سازمان نظام پرستاری . استاندارد های خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

۳. لطفی ، مژگان .انتظار صمد .راهنمای جامع پرستاری اتاق عمل .شابک ۱۳۸۲

4. Smeltzer,Suzanne C.Hinkle,Janice L.Brunner and Suddarth Textbook of Medical – Surgical Nursing .11th Edition,Philadelphia: Lippincott Co.,2010
5. Jadith schilling. Nursing Procedures. Fifth Edition.2009
6. Karen,Holland.Mini Encyclopaedia of nursing.2005

مداخلات پرستاری - کنترل رفت و آمد در اتاق عمل - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در کنترل رفت و آمد در اتاق عمل جهت پیشگیری از آلودگی وسایل استریل در اثر تردد، پیشگیری از انتقال میکروارگانیسم ها از فضای بیرون به داخل اتاق عمل و کاهش خطر عفونت و نمایش طرح گام به گام این خدمت به منظور بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد. این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه اتاق های عمل در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن .

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده .

۲ مراجع الزامی

این بند در این استاندارد کاربرد ندارد.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

سرپرستار^۱

فردی که مسئول پرستاری در موسسه درمانی می باشد.

۲-۳

پرستار سیرکولار^۲

پرستارسیار یا سیرکولار فردی دارای مدرک کارشناسی یا بالاتر در رشته های پرستاری یا اتاق عمل یا بیهوشی است. وی با پایش فعالیت تیم جراحی، ایمنی بیمار/مددجو را تامین می کند. مسئولیت های اصلی وی شامل برقراری همکاری بین افراد تیم جراحی، تایید رضایت نامه عمل، کنترل و رعایت استریلیتی، حفظ وضعیت محیط اتاق عمل از نظر پاکیزگی، درجه حرارت، رطوبت، نور مناسب، ایمنی و سالم بودن تجهیزات، در دسترس بودن وسایل و مواد مختلف می باشد. پرستار سیار توسط پایش فعالیت های سایر افراد مانند (کارکنان رادیولوژی ، آزمایشگاه و ...) اصول آسپتیک را تامین می کند. پرستار سیار بیمار/مددجو و مستندات پرونده را طی عمل جراحی جهت تامین ایمنی بیمار/مددجو پایش می کند.

---

1 - Head nurse

2 - Circulating nurse

۳-۳

مددجو/ بیمار^۱

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند .

۴-۳

میکروارگانسیم‌ها^۲

موجودات زنده کوچک که به صورت تک سلولی یا جمعی زندگی می کنند. این موجودات شامل، باکتری ها، ویروس ها، قارچ ها و دیگر موارد هستند.

۵-۳

کارت مشخصات پرسنلی^۳

کارت حاوی مشخصات فردی و سمت سازمانی فرد است.

۶-۳

ضد عفونی جراحی^۴

منظور استفاده از روش های استریل قبل، حین و بعد از جراحی به منظور پیشگیری از عفونت است.

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ پیشگیری از آلودگی وسایل استریل در اثر تردد

۲-۴ پیشگیری از انتقال میکروارگانسیم ها از فضای بیرون به داخل اتاق عمل

۳-۴ کاهش خطر عفونت

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۱-۵ کارت مشخصات پرسنلی

۲-۵ برگه تقسیم کار برای هر اتاق عمل (بر اساس شیفت و ...)

۶ روش انجام کار

۱-۶ استفاده از برگه تقسیم کار روزانه و تعیین تعداد افراد مجاز برای ورود به هر اتاق عمل و استقرار آنان در اتاق عمل مربوطه و رعایت نکات استریلیتی حین رفت و آمد

۲-۶ مشورت با جراح ارشد در مورد نام و تعداد حضور دستیاران

---

1 - Patient /Client
2 - Microorganism
3 - Identification Card
4 - Surgical Asepsis

۳-۶ کنترل حداقل رفت و آمد جهت پیشگیری از تردد اضافی نظیر دادن پیام به جراح یا پرسنل به جای حضور فیزیکی افراد از طریق پیجر

۴-۶ بسته نگاه داشتن درهای اتاق عمل پس از ورود مددجو/بیمار و شروع عمل

یادآوری- روی در ورودی یک کارت مشخصات نصب می شود که در آن نام مددجو/ بیمار، نوع عمل، نام جراح، و ساعت شروع عمل ثبت شده است.

۵-۶ کمترین تعداد جابجایی تیم جراحی در اتاق عمل

۷ شرایط انجام کار

۱-۷ دقت و صحت در انجام کار

۲-۷ رعایت نکات بهداشتی و استریل

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند کار توسط سوپروایزر، سرپرستار یا پرستار اتاق عمل و در کلیه اتاق های عمل انجام می گیرد.

پیوست الف
(الزامی)
چک لیست کنترل رفت و آمد

عامل انجام کار: سرپرستار - پرستار سیرکولار

جدول الف-۱- چک لیست رفت و آمد

ردیف	مراحل انجام کار	بلی	خیر	ملاحظات
۱	بر حسب نوع عمل، تقسیم کار روزانه، تعداد افراد مجاز به ورود در اتاق عمل را تعیین می کند.			
۲	در مورد نام و تعداد حضور دستیاران با جراح ارشد مشورت می کند.			
۳	جهت پیشگیری از تردد اضافی و دادن پیام به جراح یا پرسنل از حداقل رفت و آمد استفاده می کند.			
۴	پس از ورود بیمار و شروع عمل درهای اتاق عمل را کاملاً می بندد.			
۵	روی در ورودی یک کارت مشخصات می گذارد که در آن نام بیمار، نوع عمل، نام جراح، و ساعت شروع عمل ثبت شده باشد.			

نام مرکز آموزشی درمانی یا بیمارستان:

تاریخ:

نام بخش:

شیفت:

نام عامل انجام کار: